

DOLENJEC

List za narodno prosveto in narodno gospodarstvo.

Uredništvo in upravnništvo „DOLENJCA“: Novo mesto (Kandija št. 53) sprejema dopise, oglase in naročnino. — Rokopisi se ne vračajo. — Za oglase primerne cene. Redna izdaja ob sobotah. Stane po pošti 4 krone na leto.

25 let branitelji našega doma, našega življenja.

Novomesto, dne 6. maja.

Kakor druge dežele širom Avstrije, tako tudi naša Dolenjska točasno praznuje svečan praznik 25letnice v proslavo braniteljev našega doma, našega življenja . . . slavi z odlikovanci vred tudi pomembni dan celo društvo, ki zavzema eno prvih, najodličnejših mest med vsemi humanimi društvi, kar jih je doslej ustanovil kulturni človek v prid samega sebe, v blagor svojega bližnjega. Ta društva so naša prostovoljna gasilna društva . . . njih člani pa junaški branitelji našega doma, našega življenja.

Vojak nas brani le proti sovražniku, ki se mu je zahotelo po posesti naše zemlje, katere smo se tudi mi polastili kot sovražniki prvotnih prebivalcev in katera ni naša last, ampak skupna, le v oskrbo človeški družbi izročena last. Ognjegasec pa je oni vzneseni junaški branitelj, ki stoji na braniku napram najgrozovitejšemu sovražniku, ki ne pozna ne usmiljenja, ne pardona, sovražniku, ki s svojo strašno silo v nekaj trenutkih ugonobi vse, kar je človeška roka v znoju svojih žuljev ustvarila tekom desetletij in stoletij. Kadar vije prestrašena množica obupno svoje roke proti milosrdnemu nebu, kadar kljubuje strašna sila žarečih plamenov silam svojega nasprotnika: vodi, kadar klone človeški pogum pred grozopolnim krikom človeških žrtev sredi gorečega morja plamenov: takrat je ognjegasec liki bajeseven pred divjimi silami začarani junak, zroč nevstrašeno v grozopolni obraz plameneče smrti, kljubuje z jekleno voljo svojih moči najstrašnejšemu sovražniku: ognju.

Od kod ta moč junaštva, od kod ta sila železne volje, od kod ta nagib požrtvovanja! Vse to ima svoj izvor v vznesenem božanskem nauku, katerega je postavil Krist kot temelj zakonov vsečloveštva na zemlji: „Ljubi svojega bližnjega!“ Da, ljubi svojega bližnjega, v tem vzvišenem božanskem nauku je strnjena tista orjaška sila, ki se ne straši švigajočih plamen, ne žrtev, ne truda, tista nadčloveška moč, imajoč v sebi pogum bojvati nevstrašeni boj med življenjem in smrtjo. In ta Kristov nauk izvršuje, ta boj bojuje junak-ognjegasec v žrtvepolnem, resnem svojem poklicu. Izvršuje ta nauk, bojuje ta boj neprisljen, ne kakor vojak pokorevaje se ukazom svojega poveljnika, ne! marveč iz svoje lastne, proste volje, iz svojega lastnega, globoko v svoji duši začrtanega nagiba. In: Kdor je izvrševal ta nauk, kdor je bojeval ta boj celo dobo 25 let nevstrašeno stoje na braniku svojega resnega poklica, ali ne zasluži tak junak in

naj je v svojem zasebnem življenju tudi najzadnji delavec-težak, da klonimo na dan spomina njegove 25letnice tudi mi spoštljivo svojo glavo pred sijajem njegovi zaslug, da, tudi mi hvaležnim srcem kličemo:

Slava Vam, junaki, slava Vam branitelji našega doma, našega življenja!

Slavljenec cele Dolenjske! in še posebej slavljenec metropole Dolenjske! Sijaj Vaših neprecenljivih zaslug izza dobe 25letnega Vašega trudapolnega delovanja, katero ste posvetili svojemu bližnjemu in svoji domovini, je odsvitalo svoj blesk tudi v sijajni dunajski palači pred bleščočim prestolom Vašega vrhovnega poveljnika Njega Veličanstva, našega presvitlega cesarja. Počastil Vas je z najsijajnejšim odlikovanjem, katero v simbolu častne kolajne diči Vaše junaške prsi, v katerih bije gorko srce, udano v ljubezni do svojega bližnjega, v ljubezni do svoje domovine, v ljubezni do svojega presvitlega vladarja. Nedostaja nam znakov hvaležnosti in premajhni smo v primeri z Vami, neustrašenimi heroji v požrtvovalnem poklicu za našo ožjo domovino, da bi Vam poleg te častne kolajne tudi mi pripeli na Vaše prsi vidne znake našega priznanja na Vaših zaslugah. Sprejmite pa to malo, kar imamo, to je zagotovilo iz globočine našega hvaležnega srca, da sočustvujemo z Vami i danes, ko dičijo častne kolajne Vaše hrabre prsi, i kadar stojite, izvršujoč delo usmiljenja, nauk ljubezni sredi plamen grozečega morja, i poslednji dan, ko ležete tudi Vi neustrašeni heroji k zasluženemu počitku v groba hladno jamo. Sprejmite ta mali naš dar in hranite ga globoko v Vašem junaškem srcu kot trajni spomin današnjega slavnostnega dne.

In ko bode strla smrti moč in groba noč tudi to Vaše junaško, tudi to naše hvaležno srce v prah in pepel, ko bo zoba čas vničil tudi danes sprejete častne kolajne, nekaj Vam še preostane, česar ne more streti nobena zemeljska moč, česar ne vničijo viharji daljnih vekov: to so Vaša v ljubezni do svojega bližnjega, v blagor človeški družbi žrtvovana dobra dela! Ta dela Vaša živela bodo kakor Vaša duša neumrljivo življenje, ostala bodo neizbrisno zapisana v veliki knjigi zgodovine človeških del usmiljenja, oznanjujoč poznejšim rodovom: Slava braniteljem našega doma, našega življenja, slava, slava!

Srebrniški.

PODLISTEK.

Zadnje šmarnice.

Iz prijateljevega dnevnika. — R. S.

To, česar morda še vi ne veste, pripetilo se je meni tistega mesca maja, ko sem bil prvič v Celju; namreč, zaljubil sem se. Ne, da bi rekel, prvič v Celju, pa tudi ne zadnjič v svojem življenju. Zato pa bi vi kaj neda radi imeli, da vam vse lepo razložim, kako se je vse to splelo in zmelo, namreč tistega mesca maja ko sem bil prvič v Celju. Pa ne bo nič. Zakaj tisti večer sem bil iz dna srca pa do zadnje ščetinice mojega prvega mahu pod nosom neznansko sladkoginjen — prosim nič slabega soditi — sladkoginjen namreč še le potem, ko sem se bil že zaljubil. Pa tudi bratovščino sem pil ne vem kolikrat in s kom vse; prvo — tega še se spominjam — z mojo Pepino, zadnjo z njeno teto, ki je pa bila — seveda to ostane med nami — takole ne predaleč za mojimi leti, vdova in še celo neprenapačna.

No, to je postranska stvar. Tudi je prišlo potem vse drugače, kakor je bilo tistega večera govoreno, in ravno to je tisto, kar sem Vam hotel povedati.

Drugo jutro, po tisti noči, ko sem se zaljubil, prejmem drobno pisemce sledeče vsebine:

Dragi Fran!

Ko te vrstice sprejmeš je konec mojih počitnic in . . . Brzjav moje matere me pozivlja nemudoma domu. „Nujna važna zadeva čaka“. Tako brzjavi mati. Ah, slutim kaj je. Pa o tem več ko pridem domu. Priloženo ti pošljem 3 šmarnice v slovo in spomin. Veš, šmarnice so mi najdražje cvetice. Zato: kadar prejmem od Tebe šopek lepih šmarnic, sprejemem jih kot zagotovilo, da se smem kmalu smatrati kot Tvoja te ljubeča ženica na vekov veke. Ah Fran! Kdaj sprejemem ta šopek! Toliko v naglici. Pozdrav itd. P. S. naslov: Pepina Zabregar, poštno-ležeče, Sp. Šiška.

To pismo in te čudne šmarnice, me je nekam nehote vznemirjalo. Mnogo sem mislil in razmišljal, pametnega nič. Zato sem naposled sklenil, da počakam. To je bilo vsaj nekaj pametnega. No, čakal nisem dolgo. Že naslednjega dne s popoldansko pošto dobim zopet drobno pisemce od nje. Med drugim piše:

„Kar sem po prejemu brzjavke slutila, se je zgodilo. Nek bogat trgovec iz Ljubljane je naprosil pri moji materi za mojo roko. Mati mu ni le odrekla, marveč mu njegovo prošnjo zagotovila. Kakor iz njenega prigovarjanja uvidim, me hoče na vsak način preskrbeti z dobro „partijo“. Ah ti ljudje, ne vem kje imajo srce. Jaz se branim kolikor se morem. Da bi Tebe ne poznala, Tebe ne ljubila nad vse na svetu, da, potem mogoče . . . ali tako pa . . . Ah Fran, povej, kaj mi je početi? Ne vem zakaj me mati sili z doma. Dve hiši imamo, lepo posestvo in tudi sicer nekaj prihranjene, glej jaz sem si takoj, ko si prvič pravil moji teti, da imaš veselje za gospodarstvo in kupčijo in bi bil rad sam svoj, na skrivnem želela, da bi ti pustil tvoj poklic in prevzel moje posestvo — kaj ne z mano vred? Jaz pravim moje posestvo, kajti jaz sem, kakor Ti že znano, edina hčerka in moja mati vdova je le od danes do jutri. Zdaj naj zapustim to ljubko domovje, ta kraj ker sem ugledala luč sveta, kraj, kjer sem vzrasla in preživela rajске ure prve mladosti? Ne, Fran! če me Ti istinito ljubiš, kakor jaz Tebe, odkar sta se pota najine osode tako čudovito našla, tedaj ne zapustim svoje rojstne hiše, magari treba skrajnega upora. Kakor tudi sicer ljubim in čislam svojo staro mamico, vendar v tem oziru ko se gre za mojo srečo, mojo bodočnost in življenje, ne! tu ne morem in ne smem uvaževati zastarelih nazorov ki ne vprašaje ne po težnjah in željah srca, ne po zdravem in pravem presodku, marveč le po dalekosežnosti in meri blagostanja in denarja. Res je,

Slavnostna razdelitev kolajnovomeškimi ognjegascem.

Nastopno priobčujemo poročilo o slavnosti sami, vršeci se v Novem mestu.

V nedeljo dne 6. t. m. je tukajšnje prostovoljno gasilno društvo na izredno slovesen način proslavilo praznik svojega zaščitnika sv. Florjana. Praznik društvenega zaščitnika se je strnil s svečano podelitvijo kolajnov za 25letno službovanje sledečim gg. društvnikom: Adolfu Gustinu star., načelniku, Augustu Luserju, podnačelniku; Antonu Stoparju, namestniku vodje brizgalne; Francu Lepiču, četovodji; Avgustu Ferliču, plezalcu; Josipu Škerlju, brizgalničarju. V soboto zvečer se je vršil mirozov z bakljado; godba je počastila g. župana pl. Sladoviča in načelnika gasilnega društva g. Gustina. Baklada pod spretnim vodstvom g. Bergmana je bila eksaktno izvedena, za kar gre poleg imenovanega in drugih činiteljev tudi gosp. Rozmanu posebna zahvala. Škoda le, da je deževno vreme nekoliko nagajalo. V nedeljo je prisostvovalo društvo korporativno z deputacijo meščanske garde v kapiteljski cerkvi pri maši, pri kateri je svirala mestna in meščanska godba pod vodstvom g. kapelnika Hachle. Po maši okrog 11. dopoldne se je vršila pred krasno okrašeno mestno hišo slavnostna razdelitev kolajnov po gosp. županu. Pred okrašeno soho cesarjevo in slovensko in avstrijsko zastavo so se vstopili zgoraj imenovani slavljenci in g. župan je nazdravil v spremstvu g. prošta in deputacije mestne garde slavljence v kratkem in ginljivem govoru, v katerem je naglašal visoki pomen gasilnega društva in njegove zasluge za človeško družbo. Gasilno društvo je edino društvo, ki sme nositi dekoracijo podeljeno na najvišjem mestu. Da je gasilno društvo prekoristen faktor za človeško družbo, služi pač kot najsijajnejši dokaz današnja svečanost, katera v spomin teh častnih kolajnov, katere vam pripenjam na vaše hrabre prsi, združuje za vedne čase najvišje priznanje, da zna tudi naš presvetli cesar uvaževati visoki pomen ognjegascem. Ta pomen je tem višji, ker breme, ki teži na vaših junaških ramah, ni prisiljeno, marveč prostovoljno, za blagor sobližnjega prevzeto breme, ker v resnih slučajih vašega požrtvovalnega poklica žrtvujete svoje življenje in kot družinski očetje tudi življenje svojim dragim. Želim, da se tega slavnostnega spomina vašega 25letnega hrabrega službovanja kot ognjegasci trajno in častno spominjate posebno vi častiti odlikovanci. Ostalemu društvu pa želim, naj bi pospevalo tudi nadalje in imelo pri izvrševanju svojega resnega poklica vedno pred očmi vztrajnost in požrtvovalno delovanje naših odlikovancev." Nato

je pripel g. župan osebno vsakemu posebej častno kolajno. Odlikovano moštvo je prejelo tudi lepo nagrado v zlatih. Nato je pozdravil odlikovance še gosp. prošt dr. Elbert v istotako vznesenih besedah ter jim naglašajoč nevarnost njihovega resnega poklica iskreno častital i v besedah, i podaje vsakemu posebej roko. Naravnost ganljiv vtisk so napravile zadnje besede g. prošta, rekoč: Če kdo izpolnjuje prelepi Kristov nauk „Ljubezen do svojega bližnjega“, ste gotovo vi čestiti ognjegasci, ki žrtvujete neustrašeno v očigled najhujšega sovražnika človeškega imetja in življenja same sebe in družinsko srečo za svojega bližnjega. Nato je odlikovani načelnik g. Adolf Gustin stopil pred g. župana in se iskreno zahvalil: „V imenu odlikovanih sotovarišev in v imenu celega društva se zahvaljujem kot načelnik slavnemu mestnemu zastopu, da je prevzel za nas velepomembno slavnost v svoje oskrbo in izvršitev. Ginjen od vtiska tega slovesnega trenutka, zagotavljam, da bode društvo z nami vred tudi odsihdob zvesto sledilo svojemu resnemu poklicu, kakor doslej in v znak naše hvaležnosti na podelitvi častnih kolajnov prosim slavni mestni zastop blagovoli sporočiti našo vdanostno zahvalo pred prestol Njega veličanstva našega presvitlega cesarja, kateremu z vdanostnem srcem kličevo: Živio, živio, živio!“ Godba je intonirala cesarsko himno in iz ust navzočih je zagromel trikratni živio-klic. S tem je bil oficijalni del slavnosti zaključen. Občinstvo si je ogledalo potem razstavljeno ognjegasko orodje. Popoldne je bil pri T u č k u koncert, kjer je ob mnogobrojni udeležbi svirala domača godba. Tu se je čulo glede godbe vsesplošno priznanje in g. kapelnik si more le častitati, da je našel tudi v našem mestu tolikanj izbornih izključno le domačih moči. Prelepa je bila harmonija te izredne slavnosti ob njenem sporedu, da bi hoteli že na tem mestu vmešavati zanimivo zgodovino, kjer igra naša politična oblast svojo obžalovanja vredno vlogo. Toliko smemo že danes naglašati, da nenavzočnosti g. glavarja ni nihče pogrešal.

Domače novice.

Iz občinske seje mestnega zastopa Novo mesto.

Dne 4. maja. Dnevni red: 1. Volitev upravnega odbora mestne hranilnice (sprejet dosedanji odbor, soglasno). 2. Volitev preglednikov rač. zaključka mestne hranilnice za l. 1905 (voljeni gg. Božič, Moravc, Mramor). 3. Volitev dveh udov v komisijo za razredovanje konj dne 29. maja (izvoljena gg. Hočevvar, Ogoreutz). 4. Poročilo županstev o prošnjah za podelitev Friderik Dilančeve ustanove (tajno). 5. Poročilo policijskega

odseka o prošnji g. Beti Mehora za podelitev koncesije za žganjetoč (tajno). 6. Slučajnosti: Na razgovor pride zadeva o zaprtiji prašičjih sejmov. Po daljši debati se sklene, da se skliče pod pokroviteljstvom mestnega županstva shod na 7. maja v mestno dvorano. Več o tem shodu poročamo v tozadevnem posebnem poročilu. Istotako tudi o interpelaciji g. Adolfa Guština zaradi znane zadeve, ki jo je imela mestna policija z avskultantom Gabrijelom Grmom. Gosp. interpelant je želel zvedeti, da g. Rozman kot policijski komisar pojasni zakaj je bil imenovan avskultant čez noč zaprt in zakaj sta bila potem g. Rozman in stražnik Ljubi tožena. Na tem mestu omenjamo le, da je g. nadsvetnik Golin pri tej interpelaciji kot občinski odbornik ostavil dvorano, češ, da so to stvari, ki ne spadajo v dvorano k občinski seji. Nam se pa zdi, da so ravno take stvari, ki se na dolgo in široko razpravljajo po raznih sodiščih in časopisih in ki so v najožji stiki z mestno policijo, prav v občinski seji na svojem pravem mestu, in da je popolnoma na mestu, da se zanje briga vsak občinski odbornik in naj je tudi sicer sodni nadsvetnik, ali bodi kdorsizebodi!

Vozni red in vožnja na Dolenjski železnici. Dolenjci! Že lansko leto smo Vas v kot priloga izhajajočem „Dolenjcu“ opozarjali na vnebokričeče nedostatke i glede polzeve vožnje i glede neumestno urejenega voznjega reda na Dolenjski železnici. In še danes smo tam, kjer smo bili, še do danes se v tem oziru ni ničesar ukrenilo, vsaj ničesar oficijelno znanega. Dolžnost naših poslancev bi bila, se za to nujno potrebno zadevo resno pobrigati. Ako pa smo mi Dolenjci res le narod s katerim se pomeče, kakor se kakemu okostenelemu birokratu poizljubi, tedaj dvignimo sami naš resni glas: Dajte narodu kar je narodovega!

Naša poštna direkcija v Trstu želi na vsak način postati zanimanja vredni predmet v širši javnosti. Želi, da mi Dolenjci razkrijemo širnemu svetu, kaki nedostatki se gode pri nas vsled pomanjkanja poštnih selov (pismoš ki raznašajo po deželi pošto) kako trpi ves javni in zasebni promet, in kako slabo — da ne rečemo naravnost krivično povračuje ravno v tem oziru naša država zlasti obrtnemu in trgovskemu stanu njegove krvave žulje ki jih je prisiljen znašati v državno blagajno, da se iz nje rede ljudski masi, ljudskim interesom in potrebam sovražni birokrati, katerih edino geslo je: proletarc (nižji sloji ljudstva) delaj, plačaj, trpi, ali pa pogini! No, čakajte gospodje! Dolgo smo trpeli, dolgo prenašali vnebo-

mlada sem še, ali imam oči odprte, gledam in opazujem svet okoli sebe in tu vidim in razsojam, da je sklepanje zakona postalo tudi med nami nekaka barantija, mrtvega posestva, kupčija s človeškim življenjem. Današnja človeška družba v svojem neumornem stremljenju za bogastvo in vživanjem zlorablja sv. zakrament zakona in ga smatra kot nekak med možem in ženo sklenjen kontrakt kar se tiče imetja in posesti, vse drugo: sreča in zadovoljnost, notranji mir in ljubezen, vse to je postranska stvar. In vendar je po mojih mislih in razsodbi, zakon oni glavni temelj, na katerem sloni prava družinska sreča, osoda posameznih rodov, bodočnost narodov in države. Kakor zidar dobro premotri kam in kako bo postavil temelj svoji zgradbi, da mu je že prvi vihar v začetku zgradbe ali poznejša nevihta ne razruši, tako naj bi tudi človek še predno stopi v zakon dobro premotril, kako in kako si bo postavil temelj svoji osodi in bodočnosti svoje družine. Zato jaz obsojam one slepe mlade neizkušene zaljubljenice, ki sklepanje zakon nadvladani le po hipnem nagonu pohotnih strasti, le po mimoidečem čutu po vživanju minljive sreče prepenečem srcu; obsojam pa še bolj tiste, ki so sicer prosti teh nagibov, pa iščejo v sklepanju zakonov le egoistične kupčije zamenjajoč človeško imetje s človeškim življenjem . . .

Toda oprostí temu mojemu modrovanju . . . morda se Ti zdi nezrelo ali morda celo smešno. No, bodi temu kakor hoče, sedaj vsaj poznaš moje nazore in upam žnjimi vred tudi mene. Fran! misli na šmarnice. Torej šopek šmarnic odloči mojo osodo! . . .

Čital sem to pismo ne enkrat, marveč ne vem kolikrat. Jeli mogoče, to naj bi bile misli, to nazori 16 letne neizkušene deklice? Nemogoče! In vendar, to je njena pristna pisava iz nje mi dije nasproti nje živi, bistri, vedri duh, liki pomladni dih jasnega jutra skozi sveže neomadeževano zelenje. Sem li jaz dobro in slaboznani vetrnjak vreden tega neomadeževanega ženskega srca. So bili ti čuti, katere sem zanj občutil tisti večer, ko me je slučaj zanesel v njeno družbo,

tudi tisti hipnih strasti prosti, čisti vzneseni čuti, o katerih ona sanja v svojih izraženih mi nazorih? So bili? Človek, povej, izprašaj Tvojo vest in — povej odkrito! Morda so bili prosti znakov mlakužnega blata nizkotnosti . . . da, morda . . . ali celo gotovo je. Gotovo pa ni, da bi bili prišli globoko iz pravega vira čiste duše, prave ljubezni. Le enkrat privro ti čuti iz globočine srca v svetem ognju prve ljubezni očiščeni čuti, vsi pa, ki privro za njimi, niso več izvorni, pravi, strasti prosti. In to enkrat je že bilo, tam daleč, daleč sredi domače poljane. Pa to je moja skrivnost, nihče ne ve zanj. Tudi Ti ne Lina.

Pa kaj bi to! Čemu sanjarit? Ideali, vsi tisti mnogo opevani ideali kaj so? nič, prazne sanje, puhle pene in — budalost. Idealov ni več, mrtvi so. Živimo v resni dobi, vprašamo le koliko zaslužiš, koliko imaš, nikdar koliko nimaš. Glavna stvar je pač, njena mati pravi, da se človek pre-skrbi z dobro partijo. Vse drugo, ah, to vse pride sčasoma. Kaj pa milijoni drugih ljudij ki se tako ženijo, so li kaj boljši od mene? Eh, kje nek! Torej fant, ne bodi neumen, sreča te išče, um ti je dan, našel jo boš, ako nisi zaspan, ali pa neumen. No, to pa že ne. Dobro, torej, oženim se. Da, res, tisti šopek šmarnic! Kar pošljem jih v Šiško, in čez par dni, morda že čez par ur doneso mi lep dobiček, lepo mlado ženico in kar je glavna reč, in ni vsak dan tako po ceni na prodaj, z lepo ženico vred tudi lepo premoženje. Ha, to bo življenje! Torej hajdi za njim . . .

Šel sem na trg, kupovat šmarnic. Pa vse, kar sem pogledal, bilo je nekam odbrano, zvelo

poparjeno, skratka ničesar zame. Aha, le čakaj v jutro grem sam po nje, tam gori v gozdu za Švicarijo, jih je dovelj. In res, šel sem, nabral sem jih. Lepo vzevele, prav kakor se spodobi. Napravil sem šopek, to se pravi vezal sem šopek, ali zvezal ga nisem. Zdelo se mi je, da pred solnce moje nazdevne sreče padajo temne sence, oj te sence govoreč tajni jezik davno, davno preteklih časov. In te nežne nedolžne, glavčice cvetočih šmarnic so plakale britke solzice izza svojih opojnim vzdihom prepojenih snežnobelih čašic in zdelo se mi je da čujem iz njih pritajeni glas: lažnjivec! Me, ki smo prišle iz svete roke stvarnika iz čistega srca njegove prirode, me, naj ponesemo tvojo laž, tvojo hinavstvo njej, da v našem znamenju prejmeš plačilo, fuj! nizkotno, umazano plačilo? Pa le pošlji nas! Strtim srcem, resnih oči, velim licem, s povešeno glavico izdale ji bomo Tvojo hinavstvo, Tvojo laž . . . Tako so govorile šmarnice . . . Prisluskal sem njim pritajenemu glasu, razvezal šopek in ga postavil na okno v posodico s svežo vodo. In glej, hvaležno so vprle te nežne stvarice svoja nedolžna očesca in svoje glavčice kviško dvigaje, radovala so se nad spokorjenim grešnikom. Pahnil sem skušnjavca daleč proč od sebe, za njim se je porušila vsa stavba moje začasne sreče, nad njenimi razvalinami pa, so vzrasle same snežnobe, cvetoče, duhteče šmarnice. Šmarnice rajskih spominov iz davnih, davnih dni prve ljubezni tam sredi cvetoče domače poljane . . .

(Konec pride.)

vpijoče krivice dvojne mere, ali sedaj je vrhoma polna čaša našega trpljenja in potrpljenja! Niste nam dali česar smo Vas tolikrat prosili, še danes se valjajo naša pisma po mesece po tujih rokah, še danes nimamo urejenega poštnega dostavljanja. Dobro! Roka roko umije, in mi bomo delali na to, da tudi z našimi žuljevimi proletarskimi rokami pošteno omijemo dvojno mero naše poštna direkcije v Trstu.

Častne kolajne † poveljnika meščanske garde g. A. Vrtačiča ostanejo vsled Najvišjega dovoljenja shranjene na blazinici poleg zastave v lasti c. kr. priv. meščanske garde.

Nov poveljnik meščanske garde v Novem mestu? Kakor čujemo namerava dosedanji godbeni ravnatelj in poveljnik meščanske garde g. Košiček svoje dostojanstvo vsled preselitve v Kandijo, odložiti. Bajé je tudi že njegov naslednik izbran, vendar nam doslej še nepoznan. Torej, kdo bo nov poveljnik?

Tratoar v Novem mestu. Če smemo vrjeti debati iz zadnje občinske seje, bo metropola Dolenjske vendar še v tem stoletju prišla do zdavno potrebnega tratoarja. Seveda začetek je težak in velik ne bo. Samo od Rohrmanove hiše do Fichtenavove. Tratoar puste graditi lastniki hiš sami, le obmejne kamne prispeva občina. No, ne pijmo še prezgodaj na medvedjo kožo, počakajmo in potrjimo!

Današnje številko smo izdali s posebnim ozirom na svečanost odlikovanih ognjegascv, zato je izostalo gradivo za politični pregled in drugih tujih novin. Postrežemo z njimi prihodnjic.

Razne novice.

Velik požar je vničil v nedeljo, dne 6. t. m. vas Moste pri Mokronogu. Dvema gospodarjema sta zgoreli hiši, štirim pa sploh vsa poslopja z živino vred. Ogenj je zahteval tudi človeških žrtev v osebi 6 letnega Lovreta Borštnerja, ki je je zgorel, in njegovih dveh bratov, ki sta vsled opeklin kmalo nato v strašnih mukah umrla. Vsi trije so namreč spali zunaj na hlevu. Mokronoška požarna bramba pod vodstvom načelnika gospoda Tratarja je pri tej priliki prejela svoj prvi „ognjeni krst“.

Novi most čez Savo in Krko se pridno gradi. Mostne pole (johi) so že dodelane, dve že zvezane. Ta most bo eden največjih mostov v južni Avstriji.

Važno za obrtnike. Trgovinsko ministrstvo že več let podpira obrtniške zadrage, da morejo svoje izdelke spraviti na svetovni trg. Sedaj prireja razstavo v Londonu, kamor pošlje zbirko raznih izdelkov, in sicer puškarjev, tkalcev, kamnosekov, lončarjev, pletarjev itd. Poseben strokovnjak je sestavil katalog raznih obrtniških izdelkov, ki morajo na Angleškem najti kupce.

Kuga se je pojavila v Indiji. Doslej znanih je 285 smrtnih slučajev.

To in ono.

Potresno opazovanje.

„Morali pa so biti med tem časom še kaki večji potresni izbruhi, vsaj njih delovanje se je moralo pričeti.“ Tako se glasi zaključna opomba našega zadnjega potresnega poročila. Izbruh vulkana Stromboli (Liparski otok severno od Sicilije) ki je začel 30. aprila (poročilo došlo še le po sklepu lista) bruhati, kakor tudi zopetni izbruh Vezuva in zopetni potresi na Formozi, potrjuje sijajno, da se je tudi to pot naše opazovanje obneslo kot popolnoma zanesljivo. Magnetnica je bila tudi ves ta čas v izrednem nemirju izlasti nedeljo večer 6'45 (na Pintarjevem travniku v Brodskem gozdu) druge dni pa od 2.—3. ure pop. in zjutraj ob istem času. Višek nemirja 9. t. m. ob 2'20 zj. in 2'45 pop. Tudi markantnih prirodnih pojavov oznanjujočih večje katastrofe je bilo opazovati, izlasti v noči 10. t. m. V splošnem stoje točasno vsa znamenja jako neugodno.

Izvanredna megla se opazuje že ves ta mesec. Posebno gosta je bila 7. t. m. zvečer. Morda se že v doglednem času izkaže, da nam ta izvanrednost ni prinesla nič dobrega.

Krasni prizor na vzhodnem nebu je bil videti v noči 10. t. m. od 10. do pol 11. ure v

bližini polne lune v smeri nad Gorjancem. Blizo lune je visel oblak popolnoma prepojen z najkрасnejšimi mavričastimi barvami. Ko se je oblak oddaljil od lune je bil nekaj trenutkov popolnoma rudečkast. Oblak je imel tudi brez teh barv izrazoviti značaj takozvanih „potresnih oblakov“.

Nevihita in vreme. Teden dni je že, odkar imamo večinoma deževno, nemirno, vibarno vreme, menjajoč se s hipnim lepim vremenom. Znamenja stoje točasno še vedno neugodno.

Izlet na Gorjance se je pošteno opral. Dolenjci so čakali do polnoči, kje bo kaj videti obljubljenih signalov . . . pa nič, od nikoder nič. Pa kar ni blo, to še lahko bo. Č. g. župnik iz Št. Jerneja nam ravnokar sporoča, da bo duhovno opravilo v cerkvi sv. Miklavža dne 20. maja torej prihodnjo nedeljo ob 10. uri dopoldne. Mi pa gremo že v soboto večer gor na vsak način, če te gnojne vile ne lete dol, tako je včas moj stric povedal, kdor pa hoče glede tega izleta kaj več izvedeti, naj se obrne na naše uredništvo.

Dolenjske Toplice postajajo že živahne. Precej tujcev in domačinov se že koplje in uživa milo ugodno zdravo Topliško podnebje. Letos so se Toplice sploh nekam posebno oživele. Vsak teden dvakrat godba, krasni novo urejeni parki, sedaj pride vodovod, ki bo ob vsaki suši funkcijoniral, škrjančki pevskega društva pridno žvrgole in pojó drobne pesmice, ej, dragi moji, kaj hočete še več! Kaj ne, sami v Toplice, pa pogledat, če je vse to tudi res.

Vezuv zopet bljuje. Vezuv se zopet na novo oglašá. V oblaku pepelnategu dima treska. Lava se zliva proti Resini, kamor tudi kamenje leti. Od zadnjega izbruha se je vrh znižal za 130 metrov.

Potresi. Na Formozi in Osaki se je čutil 7. t. m. štiri minute trajajoč močan potres. V Arici se je dvignil iz jezera visoki vodni steber. Pri nas kakor že zgorej omenjeno, smo imeli tisti večer silo gosto meglo, ki se je že popoldne pojavila na Krki pri Portejevi hosti.

Zanimiv prizor kaže nam skupina treh planetov na večernem nebu. Venera in Mart sta se približala drug drugemu, da sta navidezno manj, kot mesečni premer drug od drugega oddaljena. Najbližje sta si bila dne 6. maja, ko sta si bila le 16 minut (polovica mesecevega premera) oddaljena. Venera se približuje sedaj vedno bolj Jupitru in je bila okolu 11. maja njemu najbližja. Oddaljena bo približno dva mesečna premera. Okolu 18. maja se bosta Mart in Jupiter najbolj približala, dočim se bo Venera že precej od njih oddaljila.

Narodno gospodarstvo.

Ljudski shod proti prašičji zaprtiji na Dolenjskem. Da! „Ljudski shod“ to je pravi izraz za protestni shod, sklican na vabilo posebnega odbora prizadetih trgovcev in obrtnikov z Novega mesta in celega novomeškega okraja na dan 7. t. m. v dvorani mestne hiše v Rudolfovem. Shod je otvoril g. Rohrman, pristav na kmetijski šoli na Grmu ter navzoče približno takole nagovoril: Častiti zborovalci! Zbujali smo se, da se posvetujemo v zadevi, ki je za nas vse velikega gospodarskega pomena. Kot načelnik pripravljalnega odbora za ta današnji shod, Vas pozdravljam, zahvaljujé se Vam na Vaši res mnogobrojni udeležbi, s katero prav jasno dokažete, da se zanimate za težnje in breme Vašega stanu in za izboljšanje obstoječih ovir, ki tlačijo s svojo težo k tlom tako kmeta, kakor tudi meščana. Namen današnjemu shodu je skupni posvét gledé prašičje zaprtije, oziroma zaprtije naših prašičjih sejmov. Predno pa o stvari natančneje spregovorimo, predlagam predsednikom današnjega zborovanja gosp. župana pl. Sladoviča. — Gospod župan se zahvali na tej časti, pozdravi navzoče in podeli po kratkem nagovoru besedo zopet g. Rohrmanu, ki nadaljuje: Preteklo je že skoraj tri mesece, odkar nas je zadel ta hud udarec zaprtije sejmov. Ta udarec je posebno hud za kmetsko prebivalstvo zunaj mesta (gledé meščana prepuščam besedo drugemu govorniku). Zaprti so nam sejme pa pozneje dovolili gospodarski promet, t. j. ljudje smejo kupovati prašiče od hiše do hiše, od vasi do vasi za svoje gospodarske potrebe. Ker je v novomeškem okraju prašičja reja še na jako

nizki stopinji, so ti kupčevalci seveda primorani iskati prašičev daleč doli na vzhodi Dolenjski po krškem in kostanjevškem okraju. To iskanje in kupovanje stane precej stroškov in zamude časa tudi tiste, ki take kupčije lahko sklepajo. Kaj pa naš ubogi mali posestnik, kajžar itd.? Tem slojem našega ljudstva je tudi to kupčevanje skoraj nemogoče, kajti prašiči mladiči za rejo so neznansko dragi, nasprotno pa v jeseni zopet po taki ceni, da je izguba pri njih, to pa zato, ker se ti prašiči ne izvažujejo za kolj na zunaj naše dežele. In čemu vse to? Zaradi prašičje kuge! Poizvedoval sem daleč na okrog, toda nikjer nobenega sledu od kakega kužnega slučaja, posebno ne pri nas v našem okraju. Kako se pri tem površno postopa, kaže jasen dokaz na meji Hrovaške vpeljani takozvani kataster obmejnih občin. Slišite, to je pač prazna slama. Gospodar n. pr. ima naznanjenih 5 prašičev. Kaj jih ne proda lahko ponoči, in kaj ne dobi lahko zanjo zopet drugih pet kot nadomestek, število ostane isto, no in tudi prašič je prašiču podoben. Tako se lahko tihotapstvo dalje razvija, seveda le v našo škodo. In konečno kakšno jamstvo pa nam dajo te odredbe. Jaz mislim, da to kupovanje od hiše do hiše, od vasi do vasi, če je kje kuga, nič manj kuge ne raznaša kakor na sejnih. Ravno nasprotno! Sejem je javen shod, vem od koga sem prašiča kupil, ker imam živinski list, tukaj pa ni nobene kontrole.

Torej, ker sedaj ni nobenih sledi o kaki kužni bolezni v našem okraju, prosimo vlado, da nam zopet dovoli prašičje sejme, vsaj za naš notranji promet. (Dolgotrajno ploskanje in odobravanje). Nato se oglasi g. Rozman, ki označi ta udarec prašičje zaprtije s stališča meščanov, med katerimi sta obrtnik in trgovec najbolj prizadeta, kajti če kmet ne pride v mesto, tudi obrtnik in trgovec ne moreta shajati. Ravno Novomeščanje pa največ davka plačujejo, in vladi bi moralo biti na tem ležeče, da nam gre zlasti kar se tiče sejmov na roke. Kako se preživita dandanes obrtnik in trgovec, to treba le skusiti, a vlada nas pozna le po suhih §§ iz knjig. Zato pravim: gospodje! ako hočete od nas davkov, dajte nam tudi sredstev, da jih plačujemo! (Vsestransko živahno odobravanje.) Nato predlaga resolucijo današnjega shoda. Ista se glasi: „Visoka deželna vlada blagovoli uvaževati sedanji neugodni položaj, ki je nastal vsled dolgotrajne prašičje zaprtije za mestno in kmetsko prebivalstvo in blagovoli odrediti, da se prašičja zaprtija za neokužene okraje razveljavi in da se vpeljejo v Novem mestu zopet redni tedenski semnji.“ — To resolucijo predlože poslanci deželni vladi. V imenu vseh navzočih podpisujejo: Za Novo mesto: gg. župan, Barborič, Koklič, Košak in Ogoreutz; za okolico gg. župan Zure in Vintar, potem Znanc, Windišer, Jakše, Faleschini. S tem je bil shod zaključen. Dodatno le nekaj opomb. Kakor nedeljska slavnost, pokazal je tudi današnji shod, da ima Novo mesto na c. kr. okrajnem glavarstvu pač vsega osebnega spoštovanja vrednega uradnika kot zastopnika glavarstva, toda Novo mesto je brez svojega okrajnega glavarja. Takovi važni nujni gospodarski interesi, kakor je ravno prašičja zaprtija bi bila pač merodajni, da se ravno okrajni glavar sam in osobno resno pobriga za svoj mu izročeni okraj, glavar je tisti uvažujoči faktor, od katerega bo ker noče vlada sama, dolenjski narod resno zahteval kakor Evangelijev gospodar od svojega hišnika rekoč: daj račun od tvojega gospodarstva! Gospod glavar povejte, kje v Vašem področju se nahaja prašičja kuga in zakaj ničesar ne ukrenete, da so vsaj tiste vasi in okraji zaprtije prosti, kjer ni prašičje kuge, pač pa ljudska beda, ljudsko gorje!

Trgovski učenc

kateri je dovršil vsaj eden gimnazijski razred se sprejme za takojšnji nastop v **manufakturni in modni trgovini**

JOSIP MORAVC
v Rudolfovem.

Rudolfovo
Glavni trg

Okrajni zastop
e. kr. priv.
Assicurazioni Generali

Rudolfovo
Glavni trg

JOSIP MORAVC

priporoča svojo bogato zalogo

vsakovrstnega manufakturnega in modnega blaga po najnižji ceni.

Najboljši in najcenejši
šivalni stroji

se dobe edinole

pri „Moravcu“.

Dobro in poceni. ≡

Velika izber
krasnih nagrobnih vencev
s trakovi in napisi.

≡ Postrežba točna in solidna.

Franc Božič Novomesto
Glavni trg

Trgovina

z veliko zalogo raznovrstnega manufakturnega
blaga za ženske in moške obleke.

Velika izbira zlasti sedaj za poletni čas.

Cene nizke — blago dobro.

Jakob Mikolič

krojaški mojster v Novem mestu
naznanja, da delajo v njegovi delavnici najboljše de-
lavske moči. Zatorej se jamči za

elegantno, lepo in moderno izvršitev naročil

kakor tudi zato, da se vsaka v moji delavnici narejena obleka
lepo prilega.

Priporoča se z odličnim spoštovanjem udani

zgornji.

Franc Rueh

klepar v KOSTANJEVICI na Dolenjskem
prodaja različne, najpopolnejše in lično izdelane

kleparske predmete

po naročilu v zahtevani obliki in množini.

Pokrivanje streh poslopij s kositarjem.

Lovro Puš

čevljarški mojster

v Rudolfovem na Dolenjskem

priporoča p. n. občinstvu svojo delavnico in zalogo
finega in trpežnega vsakovrstnega

obuvala

za ženske in moške. Domača in vnanja naročila
po meri se točno in ceno izvršujejo.

Dolenjska.

Šmarješke Toplice.

Kranjska.

Vsem p. n. gostom, letoviščarjem, izletnikom, potnikom in obisko-
valcem kot izborna zdravilnih priznanjih Šmarjeških Toplic priporočam svojo

novo otvorjeno, moderno urejeno gostilno

z lepimi sobami za prenočevanje in za stalno bivanje. Vožnja od Šmarjete do Toplic na razpolago.
Za dobra jedila in izvrstno pijačo vedno skrbjeno.

Cene nizke. Postrežba točna.

Za obilen obisk in blagohotno naklonjenost se priporoča z odličnim spoštovanjem

Janko Karlovšek

gostilničar in trgovec v Šmarjeti.